

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Hov-
sjöskolan i Södertälje kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av områdena undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Syftet är att granskningen ska bidra till högre kvalitet där målet är en god utbildning i en trygg miljö.

Granskningen genomförs i 40 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala skolenheter. Hovsjöskolan, i Södertälje kommun ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte skolenheten den 11 och 12 oktober 2017. Besöket genomfördes av Ana-Maria Koci Spång och Madelen Kling. Under besöket intervjuades elever, lärare, elevhälsan och rektorn. Därutöver genomfördes lektionsobservationer.

I detta beslut ger Skolinspektionen sin bedömning av de granskade områdena. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Sammanfattande bedömning

På Hovsjöskolan har Skolinspektionen granskat följande tre områden: undervisning, rektorns ledarskap samt trygghet och studiero. Skolinspektionen bedömer att de tre områdena sammantaget håller en *god kvalitet*, vilket är den högsta nivån av tre möjliga i Skolinspektionens regelbundna kvalitetsgranskning.¹

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Hovsjöskolan i viss grad genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. Skolan har en gemensam lektionsstruktur och en modell för språkutvecklande arbetssätt som alla lärare ska följa. Strukturen innebär en lektionsstart där upplägg för lektionen samt syfte och mål ska framgå. De flesta lärarna leder och styr arbetsprocesserna i undervisningen så att de är varierade och stimulerande för eleverna. Undervisningen är ofta strukturerad och innehåller tydliga beskrivningar, förklaringar och sammanfattningar samt innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. Granskningen visar dock att alla lärare inte följer den gemensamma lektionsstrukturen i samma utsträckning. Det innebär att alla elever inte får en undervisning med tydlig struktur, variation och återkoppling mellan elever och lärare.

Skolinspektionen bedömer också att rektorn på Hovsjöskolan i hög grad styr och utvecklar verksamheten i skolan. Granskningen visar att rektorn följer upp verksamheten genom bland annat uppföljning av elevernas kunskapsresultat, lektionsobservationer och enkäter. Utifrån uppföljningen beslutar rektorn om utvecklingsåtgärder, fokusområden och kompetensutveckling. Kompetensutveckling sker delvis genom det kollegiala lärandet varje vecka inom fokusområdena där rektorn också deltar. Granskningen visar vidare att rektorn fördelar resurser utifrån elevernas behov och följer upp effekterna av resursfördelningen. Skolan har ett visst jämställdhetsarbete genom att t.ex. föra diskussioner om eventuella skillnader i talutrymme mellan könen och följa upp skillnader i kunskapsresultat. Det bedrivs dock inget systematiskt jämställdhetsarbete på skolan och rektor följer inte upp att undervisningen är lika tillgänglig för både flickor och pojkar.

¹ För mer information om Skolinspektionens bedömningar, se bilaga "Underlag för bedömning i inspektion 2018" i detta beslut.

Skolinspektionen bedömer slutligen att utbildningen i viss grad utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Granskningen visar att tryggheten på skolan följs upp genom bland annat kartläggningar som skolans Trygghetsgrupp genomför. Utifrån kartläggningar beslutas om insatser för skolans främjande och förebyggande arbete mot kränkande behandling. Granskningen visar vidare att det finns fungerande rutiner för att skolans personal snabbt ska agera vid kränkningar och att insatser snabbt sätts in. Slutligen visar granskningen att trots att studieron har förbättrats på skolan efter insatser krävs ytterligare åtgärder för att skapa ett gemensamt förhållningssätt som tillförsäkrar eleverna studiero.

Identifierade utvecklingsområden

För att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande delar:

- Att all undervisningen har en tydlig struktur med varierat innehåll och ett aktivt lärarstöd för eleverna samt att eleverna i högre grad får möjlighet att utvärdera undervisningen.
- Att rektor utformar ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan där rektor följer upp att pojkar och flickor har lika tillgång till en god utbildning. I detta kan ingå att lärare och annan personal tillsammans diskuterar och reflekterar över sitt förhållningssätt gentemot pojkar och flickor.
- Att alla lärare upprätthåller studieron i klassrummen och vidtar åtgärder för att återställa ordningen när det behövs.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens värderingar av de tre granskade områdena. Till tre områden finns utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat för att ytterligare höja kvalitén inom området.

I beslutet finns det endast ett utvecklingsområde framtaget per område, detta även om Skolinspektionen har identifierat flera delar inom området som kan utvecklas. Detta då utvecklingsområden syftar till att stödja skolan där det största behovet finns för utveckling.

Notera att Skolinspektionen kan identifiera ett utvecklingsområde även inom ett bedömningsområde som Skolinspektionen har värderat som välfungerande.

Bedömningsområdet undervisning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen på Hovsjöskolan i viss grad främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen till stor del är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att det på skolan finns en gemensam modell för lektionsstruktur som bland annat beskriver hur lektionsstarten ska vara. Granskningen visar att de flesta lärare tydliggör undervisningens syfte och leder arbetsprocesserna i undervisningen så att den är varierad. Lektionsobservationerna visar att de flesta lektionerna har en variation mellan lärarledda genomgångar och aktiviteter där eleverna arbetar enskilt eller i grupp. Eleverna uppger att många lärare, framförallt i ämnena svenska och matematik diskuterar olika strategier för att lära sig. Flera av lärarna uppger vidare att de använder sig av bildstöd, receptioner, förklaring av begrepp och stöd på modersmålet för att förtydliga undervisningen. Granskningen visar dock att alla lärare inte använder sig av den gemensamma strukturen vilket innebär att undervisning i högre grad kan bli målfokuserad, strukturerad och innehålla ett aktivt lärarstöd för eleverna.

Granskningen visar att många lärare anpassar sina metoder och arbetssätt så att arbetet stimulerar och utmanar alla elever. Detta genom att de använder sig av det tvålärarskap som finns i flera ämnen på skolan. Lärarna kan dela upp eleverna i grupper som arbetar med olika uppgifter uppger både elever och lärare. Eleverna uppger även att lärarna kan ge elever som behöver större utmaningar svårare uppgifter. På skolan arbetar många av lärarna med en språkutvecklande modell och i den ingår bland annat att de tar reda på vilka tidigare kunskaper och erfarenheter eleverna har av ett område för att kunna planera undervisningen utifrån elevernas tidigare lärande och erfarenheter.

Granskningen visar att många lärare ger löpande återkoppling till eleverna om vad de behöver utveckla i olika ämnen. Detta sker bland annat genom att lärarna ger eleverna återkoppling på deras texter och att lärarna har flera samtal med eleverna varje termin där de berättar för eleverna hur de ligger till i förhållande till kunskapskraven. Eleverna och lärarna uppger att eleverna får ge åter-

koppling på undervisning till lärarna genom bland annat "exit tickets" där eleverna t.ex. kan skriva vad de lärt sig eller utvärdera undervisningen. Vidare framkommer det i intervjuer att lärarna får återkoppling på hur lektionerna har varit genom att eleverna gör tummen upp eller tummen ned. Lärarna berättar vidare att de arbetar med färgmarkeringar, rött, grönt och orange samt att eleverna får göra en egen bedömning av sin insats utifrån mål och förmågor. Granskningen visar dock att inte alla lärare ger eleverna återkoppling. Vidare framgår att inte alla lärare ger eleverna möjlighet att ge återkoppling på undervisningen till lärarna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området undervisning bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att all undervisning har en tydlig struktur med varierat innehåll och ett aktivt lärarstöd för eleverna samt att eleverna i högre grad får möjlighet att utvärdera undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att det finns en gemensam lektionsstruktur på skolan. Granskningen visar dock att det skiljer sig åt mellan olika lärare i vilken grad de tillägnat sig den gemensamma strukturen. Skolinspektionen rekommenderar Hovsjöskolan att fortsätta med det kollegiala lärandet gällande uppföljningen av undervisningen så att all undervisning har en tydlig struktur med ett aktivt lärarstöd och återkoppling mellan elev och lärare.

Enligt skolförordningen 5 kap 2 § ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Av läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet framgår att eleverna tillsammans med läraren ska utvärdera undervisningen.²

² Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2.3 Elevernas ansvar och inflytande (SKOLFS 2010:37)

I Skolinspektionens intervju med lärare uppger de att det finns en gemensam lektionsstruktur för lektionerna på Hovsjöskolan och en modell för hur lärarna ska arbeta språkutvecklande. I intervju med elever och vid lektionsobservationer har det dock framkommit att alla lärare inte följer lektionsstrukturen. Det finns lektioner som saknar en tydlig struktur med aktivt lärarstöd och återkoppling på en del lärares lektioner. Alla lärare säkerställer inte att eleverna förstår vad de ska göra och det saknas även variation och ett aktivt lärarstöd.

Bedömningsområdet rektorns ledarskap

Skolinspektionen bedömer att rektorn på Hovsjöskolan i hög grad har ett aktivt ledarskap som styr och utvecklar verksamheten i skolan.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn i sitt arbete fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn främjar samarbete och lärande mellan lärare på skolan, med utgångspunkt i utbildningens resultat och de nationella målen. Detta genom att det på skolan finns väl fungerande arbets- och ämneslag där lärarna samverkar och utbyter erfarenheter. Rektorn har kartlagt och analyserat behovet av kompetensutveckling för lärare och övriga personalgrupper. Detta genom att ta reda på lärarnas behov genom medarbetarsamtal och analys av elevernas kunskapsresultat. Samverkan mellan lärare sker även när pedagogerna arbetar med de fokusområden som skolan beslutat om. Enligt elevhälsan är rektorn drivande i arbetet med skolutveckling.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn utvecklar utbildningen bland annat genom att följa upp och analysera elevernas kunskapsresultat tillsammans med lärarna och specialpedagoger. Vidare visar granskningen att rektorn sätter in åtgärder för att ytterligare förbättra undervisningen genom att besluta om fokusområden. Ett exempel på detta är att det har framkommit att elevernas kunskapsresultat inom läsförståelse varit låga och därför har språkutveckling och lässtrategier blivit ett fokusområde. Lärarna uppger i intervju att rektorn följer upp undervisningen genom att göra lektionsobservationer och efter det ge lärarna återkoppling.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Resurserna fördelas enligt rektor och lärare främst genom satsningen på lärartäthet och tvålärarsystemet. På majoriteten av lektionerna är det två lärare. Rektor berättar vidare att det finns

en specialpedagog i varje arbetslag och att även det är en del i resursfördelningen. Lärarna uppger att det har möjlighet att vara med och påverka hur resurserna fördelas på skolan utifrån elevernas behov. Lärarna uppger att det finns en flexibilitet så att de elever eller elevgrupper som har störst behov kan få mest resurser.

Granskningen visar att det görs ett visst jämställdhetsarbete på Hovsjöskolan, men det är inte strategiskt. Rektorn följer upp kunskapsresultaten hos flickor och pojkar. Däremot följer rektorn inte systematiskt upp undervisningen ur ett jämställdhetsperspektiv.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området rektorns ledarskap bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utformar ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan där rektorn i högre grad följer upp att pojkar och flickor har lika tillgång till en god utbildning. I detta kan ingå att lärare och annan personal tillsammans diskuterar och reflekterar över sitt förhållningssätt gentemot pojkar och flickor.

Skolinspektionens granskning visar att det saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på Hovsjöskolan. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att jämställdhet integreras i undervisningen.³ Skolinspektionens rekommendation är att Hovsjöskolan utifrån en kartläggning av jämställdheten bland eleverna, t.ex. genom uppföljning av undervisningen och analys av kunskapsresultaten, utvecklar ett aktivt arbetssätt som gör att undervisningen ger flickor och pojkar samma förutsättningar att nå kunskapsresultaten.

I intervju med Skolinspektionen uppger en del elever att de inte alls pratat om jämställdhet i skolan. En annan elev berättar att de talat om jämställdhet i äm-

³ Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2.8 Rektors ansvar (SKOLFS 2013:37)

net svenska i samband med att de talat om mänskliga rättigheter. Detta bekräftas av en lärare som uppger att de har pratat om jämställdhet i samband med mänskliga rättigheter. Alla lärare uppger att de tittar på skillnader mellan flickor och pojkar i samband med att de analyserar kunskapsresultaten men de ger inte exempel på åtgärder som vidtagits utifrån detta. Lärarna uppger vidare att de tänker på att flickor och pojkar ska kunna samarbeta och att de arbetar med detta exempelvis genom att flickor och pojkar arbetar tillsammans i par och grupparbeten. Lärare uppger att lärarna brukar diskutera skillnader i talutrymme mellan flickor och pojkar och att diskussioner kring jämställdhet påbörjats på skolan.

Bedömningsområdet trygghet och studiero

Skolinspektionens bedömer att utbildningen i viss grad utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Granskningen visar att personalen på skolan arbetar strategiskt för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Detta genom att det sker en kartläggning av elevernas upplevelse av trygghet och studiero som bland annat sker genom enkäter. Utifrån kartläggningen har åtgärder vidtagits och mål har satts upp för det främjande och förebyggande arbetet. Enligt eleverna reagerar lärarna om det blir för stökigt i klassrummet. Det kan då hända att läraren påminner om skolans ordningsregler eller tar fram ett rött kort för att uppmärksamma eleverna på att ljudnivån är för hög. Eleverna ger också exempel på att lärare kan sätta på lugn musik för att dämpa ljudnivån. Rektorn uppger att det blivit lugnare på skolan sedan rasterna schemalagts så att eleverna i årskurs 7-9 har rast samtidigt. Genom detta stör inte elever som har rast elever som har lektioner. Det är också lätt för de vuxna på skolan att upptäcka om en elev inte är på den lektion som eleven ska vara på berättar rektorn.

Skolinspektionens granskning visar att personalen på Hovsjöskolan bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever. Elevhälsan uppger att de har arbetat förebyggande med eleverna genom ett värdegrundsarbete på skolan. Lärarna uppger att trygghet är ett av skolans fokusområden och det diskuteras var fjärde vecka av lärarna. Eleverna uppger att rektorn och skolans personal tar emot eleverna när skolan börjar på morgonen och att det bidrar till en lugnare start på dagen.

Lärarna uppger att det är nolltolerans mot kränkningar på skolan. Vilket, enligt lärarna, innebär att alla på skolan reagerar snabbt enligt en känd åtgärdstrappa

om det sker en kränkning. Elevhälsan uppger att det finns tydliga rutiner för att arbeta med kränkningar när de dyker upp. Enligt elevhälsan agerar personalen på skolan snabbt när det sker kränkningar och insatser sätts in för att motverka kränkningar. Det sker bland annat genom kuratorssamtal. Lärarna uppger vidare att de har arbetat med att medvetandegöra eleverna om vad en kränkning är och hur man kan påverkas av en kränkning. Detta har lärarna gjort genom teater, charader och diskussioner. De flesta av eleverna uppger i intervjuer att de är trygga på skolan, framförallt på lektionerna men att det kan förekomma bråk på rasterna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området trygghet och studiero bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande del:

- Att alla lärare upprätthåller studieron i klassrummen och vidtar åtgärder för att återställa ordningen när det behövs.

Granskningen visar att studieron varierar mellan olika lektioner genom att det skiljer sig åt mellan olika lärare i vilken grad det är studiero på deras lektioner. Det finns en samsyn på skolan att tryggheten och studieron har ökat, men att utvecklingsarbetet behöver fortsätta. Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Enligt Skolinspektionens rapport *Skolans arbete för att säkerställa studiero*⁴ gynnas studieron bland annat av en tydlig lektionsstruktur och att undervisningen är varierad. Att rektorn besöker undervisningen och att lärarna har ett kollegialt samarbete kring studieron är ytterligare exempel på vad som gynnar studieron. Skolinspektionen rekommenderar Hovsjöskolan att fortsätta med det kollegiala lärandet gällande en tydlig lektionsstruktur och att följa upp undervisningen så att all undervisning har studiero. Detta genom att säkerställa att undervisningen är målfokuserad, varierad och innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna.

⁴ Skolans arbete för att säkerställa studiero, Skolinspektionen (2016)

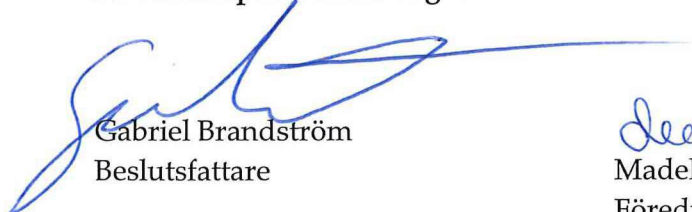
Lärarna uppger att de på skolan har arbetat med studiero genom att använda sig av rutiner som möter upp och bekräftar eleverna och gör dem medvetna om vikten av arbetsro. Trots detta uppger eleverna att det på en del av lektionerna inte är studiero och att det är lärarberoende. Detta bekräftas också av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. På några av de lektioner Skolinspektionen besökte saknades en tydlig struktur, lärarna säkerställde inte att eleverna förstod vad de skulle göra. På ett fåtal lektioner höll eleverna på med mobiltelefoner istället för att arbeta med de uppgifter de fått, det förekom att elever svor och sa kränkande ord till varandra utan att läraren reagerade. Under lärarens genomgång pratade elever med varandra utan att lyssna på läraren. Elevhälsan uppger att strukturen på lektionerna är viktig och att det bör vara ett visst tempo på lektionerna för att de inte ska bli tråkiga och att tempo skapar studiero. Eleverna uppger att de ibland inte förstår undervisningen, att den inte är tillräckligt tydlig och att det kan bidra till att det inte är studiero på lektionerna.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 31 maj 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post till madelen.kling@skolinspektionen eller per post till, Madelen Kling, Skolinspektionen, Box 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 403 -2017:6402) i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Beslutsfattare

Madelen Kling
Föredragande

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: www.skolinspektionen.se/inspektion2018

Bilaga: Underlag för bedömning i Inspektion 2018

I Skolinspektionens beslut för regelbunden kvalitetsgranskning får varje skolenhet en sammanfattande bedömning. Den sammanfattande bedömningen består av en sammanvägning av de fyra bedömningsområdena och ges enligt följande tre nivåer: *God kvalitet, Förbättringsområden finns* och *Ett förbättringsarbete är nödvändigt*.

I granskningen ingår fyra bedömningsområden. Inom respektive område granskas följande delar:

Undervisning: Undervisningen är målfokuserad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd för eleverna. Undervisningen är utmanande för alla elever. Att det i undervisningen ges återkoppling mellan elever och lärare angående undervisningens kvalitet och elevers lärande/kunskapsutveckling.

Rektors ledarskap: Rektorn fokuserar på skolans lärandeuppdrag samt stödjer och utvecklar personalen. Rektorn utvecklar utbildningen. Rektorn fördelar resurser inom skolenheten efter elevernas behov och förutsättningar. Rektorn verkar för elevers lika rätt till en god utbildning i trygg miljö, oavsett könstillhörighet.

Studiero och trygghet: Personalen inom skolan bedriver ett strategiskt arbete för att främja och upprätthålla trygghet och studiero för elever. Personalen bedriver ett främjande och aktivt arbete för att förebygga kränkande behandling av elever.

Bedömning och betygssättning: Lärarna bedömer elevernas kunskaper allsidigt utifrån kunskapskraven. Lärarna tar ansvar för att bedömning och betygssättning är likvärdig.

I granskningen värderas kvaliteten inom varje bedömningsområde med hjälp av ett bedömningsschema som innehåller tre nivåer: i låg grad, i viss grad och i hög grad, se figur 1.

Figur 1: Bedömningsschema – skolenhetens bedömningsområden fördelat på tre nivåer

Undervisning			
Rektorns ledarskap			
Studiero och trygghet			
Bedömning och betygsättning			
	i låg grad	i viss grad	i hög grad

Bilaga: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Hovsjöskolan är en kommunal grundskola i Södertälje kommun. Hovsjöskolan leds av en rektor och omfattar skolformerna förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt fritidshem. Vid tiden för inspektionsbesöket går det 497 elever på skolan.

Årskurs 3

Av skolans redovisning för läsåret 2016/17 framgår att 71 procent av eleverna nådde kunskapskraven i ämnet svenska som andraspråk och 94 av eleverna nådde kunskapskraven i ämnet matematik. Avseende de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena framgår av skolans statistik att 87 procent av eleverna nådde kunskapskraven.

Årskurs 6

Av skolans redovisning för framgår att 96 procent av eleverna nådde kunskapskraven i ämnet bild. Mellan 91 och 92 procent av eleverna nådde kunskapskraven i ämnena hem- och konsumentkunskap och musik. Lägst resultat hade eleverna i ämnet kemi där 55 procent av eleverna nådde kunskapskraven.

Årskurs 9

Av Skolverkets databas SIRIS framgår att det genomsnittliga meritvärdet för eleverna på skolan var 206,1 poäng. Motsvarande resultat i riket var 223,5 poäng.

Andelen elever på Hovsjöskolan som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var 59,6 procent (74,1 procent i riket). Andelen elever på skolan som nådde behörighet till gymnasieskolans yrkesprogram var 76,6 procent. (82,5 procent i riket).

Av skolans egen redovisning framgår att alla elever nådde kunskapskraven i ämnena modersmål, hem- och konsumentkunskap och svenska. I ämnena bild, idrott och hälsa, matematik, slöjd och teknik var det mellan 92 och 98 procent

av eleverna som nådde kunskapskraven. I övriga ämnen var det mellan 70 och 88 procent av eleverna som nådde kunskapskraven.